

STICHTING RENE DE CLERCQ VZW

Secretariaat: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk
Telefoon en fax: 056/72.86.70 Kredietbank 463-5147011-71

NIEUWSBRIEF 1996-97

HET ZESDE MUSEUMJAAR...

Na het overdonderend succes van onze tijdelijke tentoonstelling "Kinderen komen uit de savooien" met als doel René De Clercq en zijn museum beter bekend te maken bij het grote publiek, staan we klaar met onze ploeg vrijwilligers om het museum een zesde seizoen open te houden. Het enthousiasme is nog groter geworden.

Op de kaft van een brochure van de Koning Boudewijnstichting over een nieuwe campagne prijkt o.a. als voorbeeld... jawel, de gevel van het René De Clercqmuseum.

Het museum leeft... dank zij uw jaarlijkse steun kunnen wij onze plannen uitvoeren.

Wij werken totaal belangeloos en hopen dan ook dit jaar weer op uw bijdrage te mogen rekenen. Meer nieuws over onze plannen leest u verder in deze nieuwsbrief.

Niet alleen financieel, maar ook anders kan u ons helpen. Ook dat lees je in deze brief.

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

BESCHERMEND LID: vanaf 1.000 fr.

STEUNEND LID: vanaf 500 fr.

GEWOON LID: 300 fr.

Alle bijdragen, hoe klein ook, zijn welkom.

Alle leden ontvangen een lidkaart voor het museumjaar 1997 en hebben gratis toegang tot alle activiteiten in het museum.

Wij hebben voor de beschermende leden weer een mooi geschenk: een handige brochure met de volledige beschrijving van het René De Clercqwandelpad in Deerlijk.

Stort op onze bankrekening nr. 463-5147011-71 van Stichting René De Clercq, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk. Onze vrienden uit Nederland storten best op rekening nr. 000-1657775-45.

Vijf jaar geleden stierf Ria Vervoort...

"Op veertien februari negentienhonderd tweeënnegentig, te 22 uur, 10 minuten, is in de gemeente Amsterdam overleden:

Vervoort, Maria, Joanna, geboren te Antwerpen op 25 december 1892".

Zo luidt de overlijdensakte. Ria is net geen 100 jaar geworden. Zij was de levensgezellin van René De Clercq van 1924 tot aan zijn dood in 1932. Gedurende vele jaren bezochten wij "tante Ria" in Amsterdam. Wij brachten haar naar Deerlijk tijdens de restauratie van het geboortehuis, nu museum René De Clercq. Haar familie voerde stipt haar wens uit en schonk de hele werkkamer van René, alsook veel documenten, aan het museum.

Ria was een eerste prijs piano aan het Conservatorium te Antwerpen en gaf in Amsterdam pianolessen. Verleden jaar kregen wij een brief... van een leerlinge van Ria.

Herinneringen aan mevr. de Clercq - Ria Vervoort.

September 1939 logeerde ik, met mijn ouders op de Lage Vuursche. Nederland was gemobiliseerd. De oorlog dreigde. Dan, fietsend langs 't kerkhof van de Vuursche, hoorden we zingen. Afstappen. De zon scheen laag over de graven, en daar, op een monument zaten, stonden, een paar Nederlandse soldaten, leger-groengrijs, putties om de benen, grote schoenen... Eén speelde gitaar, 't lied was: "ik hou van Holland, landje aan de Zuiderzee".

't Zal de suggestie van mijn ouders wel geweest zijn, de tekst, de zon. Hitlers dreiging...

Nog voel ik die stemming, als ik op de Lage Vuursche ben. 't Monument was 't monument voor René de Clercq, vertelde mijn vader, de man van mevrouw de Clercq, ja, dezelfde mevrouw die aan de piano de ritmische - dansen - lessen begeleidde, de lessen waar ik al jaren zo graag aan deelnam. De lessen werden gegeven in 't lokaal van de speeltuinvereniging "Sportpark de Ruyter" in Amsterdam-West. 't Was mevrouw v.d. Vies, de balletdanseres die de lessen gaf, daarbij heel muzikaal gesteund en gevolgd door mevr. de Clercq.

Ik wens alle mensenkinderen de waardevolle, heerlijke dansjeugd als die welk deze twee vrouwen mij en mijn vriendinnetjes bereidden. Mevr. v.d. Vies stierf in 1994, 95 jaar oud.

Op de operette-vereniging van dezelfde club nam mevr. de Clercq het instuderen van de liederen van koor en solisten(tjes) voor haar rekening. Vanzelfsprekend was zij het, die bij de uitvoeringen in de grote zaal van theater Bellevue, aan de piano zat. In 1946 beëindigde zij haar werk bij de speeltuinvereniging en kwamen anderen in haar plaats. Met weemoed gedacht ik haar.

Samen met een vriendinnetje, trok ik de stoute schoenen aan, en we bezochten haar, in de Bestevaerstraat, om afscheid te nemen. Ik herinner me een stemmig interieur, deftig, zou je 't kunnen noemen.

Een paar jaar geleden, terugblikkend op mijn leven, herinner ik me die heerlijke tijd, en ik werd nieuwsgierig naar de mensen van toen. Op een stille dag reed ik naar de Vuursche. Misschien kon ik daar wel wat gewaar worden van mevr. de Clercq.

Tot mijn grote verbazing kon ik het graf van René de Clercq niet vinden, terwijl ik "zeker wist, 't vorig jaar nog gezien te hebben. Een telefoontje met de dominee van de Lage Vuursche leerde me, dat zo'n jaar of eerder, de stoffelijke resten van René de Clercq opgegraven, en dan herbegraven zijn in zijn geboortedorp Deerlijk. Ik kreeg wat adressen, telefoonnummers, en zo zou ik misschien iets meer te weten kunnen komen. 't Mislukte.

Enkele weken geleden las ik een artikel in de "Gooien Eemlander" over de herdenking in juli 1915 van de Guldensporenslag. Er werd gesproken over het "Dagboek van A.F. Pieck".

Mijn nieuwsgierigheid was gewekt, ik kocht het boek en vond zo mijn mevr. de Clercq terug. Dat was aanleiding bij samensteller dhr. Marcus v.d. Heide verder te informeren. Met een stapeltje boeken onder de arm ging ik huiswaarts, en, tussen de afgedankte foto's één foto van 't jonge meisje: Ria Vervoort waarin ik duidelijk de trekken herkende van de vrouw die ik uit de jaren '40 kende.

Ze was anders dan anderen, rustig evenwichtig, altijd aan de piano, opvallend plichtsgetrouw.

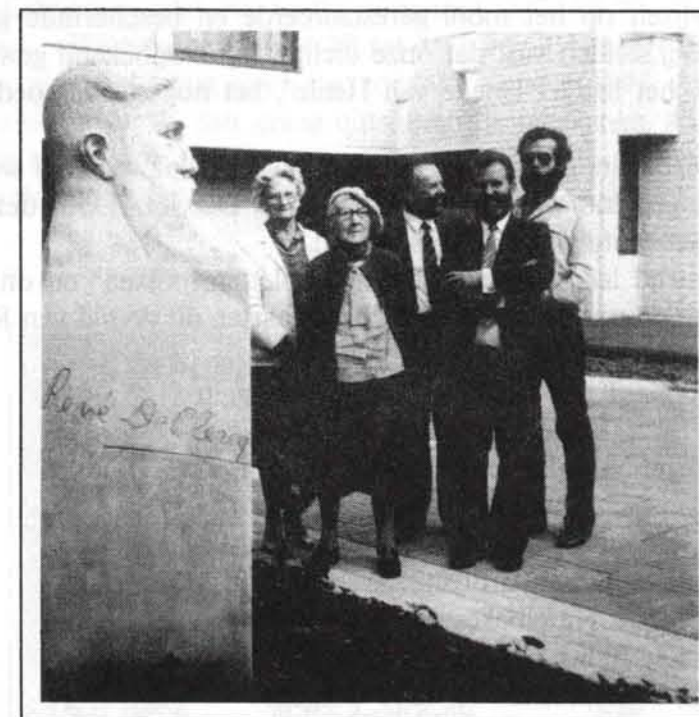
Ik denk met warmte aan haar terug.

Naarden 16/8'95

Jan Zont-eg

We vonden het passend deze getuigenis over Ria Vervoort die zich steeds Mevr. De Clercq noemde, te publiceren. Ook wij bewaren, vol weemoed, een mooie herinnering aan deze speciale vrouw die wij "tante Ria" mochten noemen. Ria die ons heel veel vertelde over onze dorpsgenoot René De Clercq en die zijn boeken, dwarsfluit en boekenkast 60 jaar lang bewaarde als relikwieën.

Nu tonen en bewaren wij deze in zijn geboortehuis dat zijn museum geworden is.

Ria op bezoek in Deerlijk in augustus 1983.

V.l.n.r.: Madeleine Vervaeke weduwe van Leon Defraeye, Ria Vervoort, Jan Dhaluin, Arnold Vantieghem, Freddy Byttebier.

Tentoonstelling "Kinderen komen uit de savooien" een succes

Wij hebben veel geluk gehad bij het vinden van verzamelaars van prentbriefkaarten. Toen wij wisten dat alle verzamelaars samen beschikten over meer dan 150.000 kaarten werd het ons duidelijk dat wij een thema moesten kiezen. Na rijp beraad kozen wij voor "geboorte, liefde en huwelijk" met als titel "kinderen komen uit de savooien". De titel komt van een postkaart die een veld savooien voorstelt volgeplant met baby's. Op dat thema selecteerden de verzamelaars zelf 15.000 prentbriefkaarten. Daaruit kozen wijzelf er ongeveer 1.200 en een werkgroep van de Stichting hield er net geen 800 over die getoond werden op 17 panelen en 10 kijkkasten. Ieder paneel had een sprankelende titel; enkele voorbeelden: "Open en bloot", "Liefde is een kaartspel", "Getrouwd zijn is geen kinderspel" enz.

De tentoonstelling werd geopend op woensdag 4 september 1996. De "openingsceremonie" werd een ludiek gebeuren met allerlei verhaaltjes over "vanwaar de kinderen nu eigenlijk wel komen?" De tentoonstelling werd "open verklaard" door de 101-jarige Dr. Monbaliu die als huisarts meer dan 2000 Deerlijknamen op de wereld hielp. Hij trok een doek weg waardoor "een savooi, een rode kool en een bloemkool met kinderen" te voorschijn kwamen.

De dokter vertelde dat hijzelf niet uit de savooien kwam maar van het schip.

Wij waren blij alle verzamelaars te kunnen verwelkomen en ze te laten kennis maken met mekaar.

De tentoonstelling werd een overrompeling. Wij maakten van de gelegenheid gebruik om de bezoekers te wijzen op het mooi gerestaureerde en beschermde geboortehuisje van René De Clercq. Wij stelden vast dat onze dichter bijna onbekend geworden is maar dat zijn gedichten, o.a. het liedje "Tineke van Heule", het nog steeds goed doen, ook bij de jeugd!

Er werden 1804 bezoekers geteld in 7 weken. Voor de zoekwedstrijd werden er 834 deelnameformulieren ingediend waarvan slechts 231 uit Deerlijk. Door deze wedstrijd weten we ook uit welke gemeente de bezoekers komen.

Door de zoekwedstrijd leerden de bezoekers "oplettend kijken" en ontdekten zij allerlei plezierige dingen op de meer dan 750 prentbriefkaarten uit de tijd van René De Clercq.

De tien winnaars zijn:

1. Mw. Debaere Noëlla, Knobelstraat 71, 8580 Avelgem
2. Mw. Vercruysse Elise, Reigerput 8, 8781 Beveren-Leie
3. Mw. Saelens Agnes, Noordabeelstraat 31, 8830 Gits
4. M. Tillie, B. Mayeurlaan 19, 8500 Kortrijk
5. Mw. Waelkens Germaine, Stientjesstraat 16, 8570 Anzegem
6. Mw. Vandenbogaerde Gemma, Boshoekestraat 52, 8540 Deerlijk
7. Mw. Desmet Monique, Harelbekestraat 69, 8540 Deerlijk
8. Mw. Vandemoortele Judith, Overheulestraat 224, 8560 Moorsele
9. M. Derycke Toni, Scheldestraat 13, 8553 Otegem
10. Mw. Vandenberghe Sonja, Kapellestraat 7, 8830 Gits

Zij kregen ondertussen allemaal een mooi boek toegestuurd.

Het is echt merkwaardig dat de winnaars bijna allen dames zijn. Wellicht hebben de heren hun dame als secretaresse aangesteld zodat waarschijnlijk dubbel zoveel personen naar de oplossing gezocht hebben. Er waren veel juiste antwoorden zodat de schiftingsvraag de tien winnaars moest aanduiden. De schiftingsvraag: "hoe lang is de dwarsfluit van René De Clercq" liet ons ook toe te vertellen over zijn werkkamer uit Amsterdam, geschonken door de familie van Ria Vervoort. De dwarsfluit is 60 cm en 9 mm lang.

De bezoekers werden vooral uitgenodigd om eens terug te komen naar het museum.

Vanwaar kwamen al deze bezoekers? Volgens het wedstrijdformulier kwamen zij uit 107 verschillende locaties:

Aalbeke, Aalst, Aalter, Amersfoort NL, Antwerpen, Assebroek, Anzegem+Vichte, Avelgem, Bavikhove, Beveren-Leie, Bellegem, Bissegem, Bossuit, Brugge, Buizingen, Dadizele, Deerlijk, Denderleeuw, Desselgem, Deinze, Dendermonde, Drongen, Eindhoven NL, Erembodegem, Gent, Geraardsbergen, Gistel, Gullegem, Harelbeke, Heule, Hulste, Gits+Hoogdele, Ingelmunster, Ingoogem, Izegem, Kapellen, Knokke-Heist, Kortemark, Kortrijk, Kruishoutem, Kuurne, Lauwe, Lendeledde, Middelkerke-Leffinge, Leuven, Lichtervelde, Lochristie, Lokeren, Loncin, Lovendegem, Marke, Markegem, Mariakerke, Melle, Meulebeke, Moelingen, Moen, Moorsele, Moorslede, Mortsel, Nazareth, Nevele, Oeselgem, Ooigem, Oostakker, Oostende, Oostkamp, Oostrozebeke, Orroir, Otegem, Othée, Oudenaarde, Outrijve, Roeselare, Ronse, St. Amandsberg, St. Baafs-Vijve, St. Denijs-Westrem, St. Eloois-Vijve, St. Katelijne-Waver, St. Kruis, Sinaai, Sleidinge, Tielt, Tiegem, Torhout, Varsenare, Veldegem, Vichte, Vosselare, Waarmaarde, Waregem, Wenduine, Wevelgem, West-
Rozebeke, Wichelen, Wielsbeke, Wilrijk, Wingene, Wortegem, Zellik, Zillebeke, Zoersel, Zwevegem, Zwevezele, Zwijnaarde, Zulte.

Sommigen hadden nog nooit van Deerlijk gehoord. Het museum kwam op TV 1 (Brussel), WTV (Kortrijk), Focus (Brugge), AVS (Gent), Kanaal 3 (Dendermonde), Radio 1 en 2 en praktisch alle kranten alsook een vijftiental tijdschriften. Het museum René De Clercq te Deerlijk kwam dus in de kijker over heel Vlaanderen en Brussel dank zij deze unieke tentoonstelling. **Dat was ons doel** en dat is dus blijkbaar helemaal geslaagd.

Een vraagje... heb je het museum al eens bezocht?

Groepen en scholen kunnen het bezoeken elke dag, gelijk welk uur, na reservatie en mét een gids. Voor inlichtingen: telefoon- en fax nummer 056/72.86.70.

Individueel bezoek, elke zondag van 14.30 tot 18 u vanaf 1 maart tot einde oktober.

Dit jaar gaat het museum terug open op zondag 2 maart 1997. Als de personen van dienst ook gids zijn, geven zij dan graag uitleg aan de bezoekers. Als je wil weten of er een gids aanwezig is, dan kan je dat weten op het telefoonnummer **056/70.59.06** van onze voorzitter Arnold Vantieghem of op het secretariaat van de Stichting.

Wij verwachten u.

U kunt ons 7 X 7 maal helpen...

Niet alleen financieel, maar ook op andere manieren kan je ons helpen.

1. **Affiches** uithangen en **folders** leggen in uw cultureel- of ontmoetingscentrum, in uw plaatselijke bibliotheek, uw wachtkamer, uw handelszaak, uw eigen huis... Wij sturen ze graag op, je hangt ze op interessante plaatsen.
2. **Verrassingsreis:** organiseer je soms iets voor uw familie- of vriendenkring, organisatie of vereniging? Ons museum kan elke dag, gelijk welk uur onder leiding van een gids bezocht worden.
3. **Leerkracht:** heb je er al aan gedacht om met uw klas het museum te bezoeken? Wij hebben een aangepast programma voor kleuters, lager- en hoger onderwijs.
4. **Schoolreis:** zowel kleuter-, lager als hoger onderwijs in combinatie met een kinderboerderij, avontuurlijk speelplein, bowling- en fitnesscentrum, provinciaal Gaverdomein... te lang om op te noemen. Raadpleeg ons of doe een voorstel.
5. **Onderzoek:** je bent historicus, musicus... en je weet of vindt iets over René De Clercq? Laat het ons weten. Je bent student en je moet een thesis maken? Waarom niet over René De Clercq? Wij kunnen je helpen.
6. **Publiciteit:** je verstuurt soms een rondschrijven naar al je klanten of cursisten. Kan er soms een (museum)foldertje bij? We kunnen voor je klanten of cursisten een korting of attentie bedenken.
7. **U heeft tijd of u maakt er:** wat dacht je om te helpen het museum open te houden? U heeft nog oude voorwerpen die we kunnen gebruiken om o.a. de open haard aan te kleden? We zoeken ook een "martinet of martinee" een tuig om stoute kinderen onder handen te nemen met de spreuk "wie de roede spaart, haat zijn zoon".

Heb je nog andere ideeën? Laat het ons weten!
Ons telefoon- en faxnummer: 056/72.86.70

Deze hulp... is voor ons onbetaalbaar!

In de voetsporen van René De Clercq te Gent

Zaterdag 15 juni 1996 was letterlijk en figuurlijk een schitterende dag: in een zonovergoten Gent traden we met een 30-tal deelnemers in de voetsporen van René De Clercq. Precies zoals hij 100 jaar geleden als nieuwbakken schacht in het station Gand-Sud belandde, zo kwamen de West-Vlaamse deelnemers toe in het Gentse Sint-Pietersstation. Dit monument werd opgetrokken n.a.v. de Wereldtentoonstelling van 1913, een belangrijke gebeurtenis in de Gentse geschiedenis die René De Clercq, toen atheneumleraar, van dichtbij heeft gevolgd.

Op het stationsplein sprak ondergetekende de deelnemers toe over diverse ontwikkelingen in Gent tussen 1800 en 1914 o.a. de industrialisering, de strijd tussen de ideologieën, de stadspolitiek, de stadsuitbreiding en -restauratie, de spectaculaire ontwikkeling van diverse nutsvoorzieningen en de geschiedenis van voornoemde Wereldtentoonstelling kwamen aan bod.

Daarna reden we met zijn allen met de tram naar het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel (MIAT) waar dr. Guy Vanschoenbeek ons een interessante uiteenzetting gaf over de geschiedenis van het socialistische zgn. 'Gentse model' en de kortstondige rol van randfiguur of fellow traveler die René De Clercq in deze beweging heeft gespeeld. Vanschoenbeek leerde ons o.m. dat Edward Anseele en C° in die periode met alle middelen op zoek waren naar aanhang op het omringende platteland omdat Anseeles sterke achterban in Gent-stad in de kiesomschrijving Gent-Eeklo blijkbaar toch nog te klein was om er verkozen te kunnen worden. Het feit dat hij door de Luikse kameraden een verkiesbare plaats aldaar werd aangeboden om toch in het parlement te kunnen zetelen werd als een schandelijke onmacht beschouwd ondanks de retoriek van arbeiderssolidariteit die men rond deze realiteit spuide. Om aan deze oncomfortabele toestand te verhelpen werd er dus gezocht naar mensen die het platteland goed kenden en dáár de boodschap zouden kunnen overbrengen. René De Clercq leek daarvoor een zéér geschikt figuur. Vanschoenbeek, die zowel leidinggevende figuren als militanten van destijds met naam en toenaam kende, had de moeite genomen om René De Clercqs autobiografische roman 'Harmen Riels' (1913) door te nemen en

kon zonder problemen alle gebruikte pseudoniemen decoderen (bv. Corgens = Anseele) en er reële figuren van toen opplakken. Zo kwam hij ook tot de vaststelling dat René De Clercq concrete toenadering tot het socialisme gebeurde n.a.v. een staking in 1907 in de zgn. Grasfabriek, een enorme mechanische vlasspinnerij. Later zou hij afhaken n.a.v. het kartel dat de Gentse socialisten hadden gesloten met de franskiljonse Gentse liberalen bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1911 waarbij deze coalitie de absolute meerderheid verwierf en Anseele tot eerste schepen werd benoemd. Niettemin zou Anseele in zijn brochure 'Vooruit en de Vlaamse Beweging' van 1913 De Clercq blijven honoreren als één van de weinige actuele kunstenaars die de ziel van de arbeiders begreep en beroerde... Na deze uiteenzetting volgde een korte rondleiding door het museum-in-opbouw tussen tal van machines uit de tijd van de eerste industriële revolutie. Vanuit het oude textielfabrieksgebouw dat het MIAT-museum herbergt kregen we ook een ongewoon mooi en compact panorama van de Gentse kuip te zien.

Precies op tijd belandden we dan in een taverne op de Vrijdagmarkt om er samen het middagmaal te gebruiken en wat bij te praten. In deze afspanning hingen er o.m. twee reuzenaffiches uit 1905 met de festiviteiten n.a.v. 75 jaar Belgische onafhankelijkheid, een gebeuren waarvoor René De Clercq gelegenheidsgedichten schreef waarvan er twee officieel werden bekroond. De interessante conversaties aan tafel werden verdergezet aan het standbeeld van Artevelde midden op de Vrijdagmarkt waar Ignaas Vanden Breede op ontroerende wijze 'Gent' declameerde en Guy Vanschoenbeek het historische belang van de Vrijdagmarkt voor de socialist en de flaminganten toelichtte. Daarna werd aan de deelnemers de keuze gelaten om ofwel met Pol Van Caneghem een korte historische stadswandeling door de Gentse kuip te maken ofwel Guy Vanschoenbeek te volgen in de straatjes en stegen waar de Vlaamse arbeidersbeweging het licht zag.

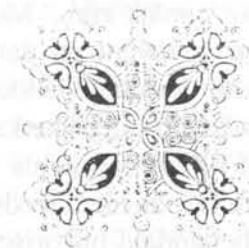
In de namiddag werden we verwacht in de gebouwen van het oude Koninklijk Atheneum aan de Ottogracht waar René De Clercq van 1906 tot 1914 leraar was. Wij mochten er beschikken over een klaslokaal waar de tijd was blijven stilstaan en waar je kon verwachten dat René De Clercq zelf zo de deur zou opensteken om ons - twee aan twee gezeten op schoolbanken - te komen vertellen over literatuur en zijn jongste gedichten... In plaats van De Clercq was het Daniël Vanacker, journalist van 'De Gentenaar' die ons geheugen opfriste over de taaltoestanden in het Gent van toen, de houding van professor Frédéricq t.o.v. zijn poulain De Clercq toelichtte, het ontstaan van de Gentse 'Association pour la Vulgarisation de la Langue Française' n.a.v. de zgn. Gelijkheidswet van 1898 en de tegenacties o.m. van de studentenvereniging Rodenbachs Vrienden waarin De Clercq als student een vooraanstaande rol speelde, situeerde en uitlegde hoe René De Clercq zich zo ver mogelijk van alle partijpolitiek hield en zich als leraar aan het Atheneum in volle taalstrijd opvallend gedeisd hield. Na deze boeiende uiteenzetting liet een bereidwillige portier ons het ganse schoolcomplex bezichtigen o.m. de Baudelokapel waar Mozart nog als 5-jarige gemusiceerd heeft.

Deze 'in de voetsporen van René De Clercq te Gent' was m.i. een uniek hoogtepunt in de werking van onze stichting omdat op inhoudelijk vlak een heleboel nieuwe zaken aan de orde werden gebracht en dat in de historische omgeving waar De Clercq destijds 'een man van aanzien werd'... De verschillende uiteenzettingen werden bovendien doorspekt met toepasselijke gedichten van De Clercq zelf. Ik geloof niet dat er deelnemers teleurgesteld naar huis zijn weergekeerd en de afwezigen hadden ditmaal zeker ongelijk!

Joost Vandommele

Noot 1: intussen zijn twee smaakmakers van deze - ook voor hen - onvergetelijke dag niet meer onder ons nl. Paul Nys die deze stralende dag op de gevoelige plaat heeft vastgelegd en dr. Guy Vanschoenbeek die René De Clercq pas enkele jaren terug had ontdekt en leren waarderen. Paul en Guy, wij missen jullie...

Noot 2: dringende vraag: is er iemand van onze lezers die weet wie er bandopnamen heeft gemaakt tijdens het referaat van Guy Vanschoenbeek? Gelieve ons te willen contacteren.

Mythen: te mijden of onvermijdelijk?

De jongste jaren werden er enkele opmerkelijke werken gepubliceerd over historische mythevorming. Marc Reynebeaus 'De Klauwen van de Leeuw' waarin hij de mythen van de Vlaamse Beweging ontkracht, werd een echte kaskraker. In middelbare scholen en aan universiteiten werd het niet zelden als verplichte lectuur ingevoerd. Er was ook nog het boek van prof. Anne Morelli 'Les grands Mythes de l'histoire de Belgique, de Flandre et de Wallonie', dat ook in Nederlandse vertaling werd gepubliceerd, waarin zij mythen uit deze drie nationalismen aan de historische realiteit toetst. Dat demystificatie hard kan aankomen bewijst het feit dat Morelli's boek in het zuidelijk landsgedeelte uitsluitend mag verkocht worden in gezelschap van een stencil van de Waalse regering waarin die een gecorrigeerde versie geeft op het beeld dat Morelli schetst van Jules Destrée, jawel de Wallingantische voorman die in 1912 in het parlement uitriep 'Sire, il n'y a pas de Belges'. In deze bijdrage willen we even ingaan op het verschijnsel 'mythen'. In de zgn. nieuwste tijden (vanaf de Franse revolutie) waar diverse ideologieën en hun respectievelijke propagandasystemen hun intrede doen wordt het zorgvuldig koesteren van mythen uitermate belangrijk om de geloofwaardigheid en de noodzakelijkheid van deze ideologieën te bewijzen en hun boodschap te bewaren en te verkondigen. Er bestaan mythen in alle maten en gewichten, zowel voor de geïnteresseerde 'kenner' als voor de 'domme massa'. Zowel voor bvb. René De Clercq in zijn tijd als voor de Stichting René De Clercq vandaag, zijn bepaalde mythen onvermijdelijk dé grote drijfveren voor denken en handelen. Een uiterst complexe werkelijkheid laat zich nu eenmaal slechts benaderen in schema's en vereenvoudigingen. Mythevorming m.a.w. de constructie van makkelijk verkoopbare verhalen met een duidelijke, rechtlijnige boodschap die goed in het geheugen blijft hangen is dan ook nooit ver weg...

Als medewerkers aan een museum hebben we willens nillens voortdurend te maken met geschiedenis en de interpretatie van geschiedenis. Er wordt van ons verwacht, net als van een vakhistoricus, dat ons discours steek houdt. Eigenlijk dienen we elk feit en elke stelling te toetsen via kritisch-wetenschappelijk bronnenonderzoek, ondersteund door historische hulpwetenschappen als bvb. sociologie, psychologie en retrospectieve menselijke aardrijkskunde. In principe hoort men continu feitenkennis en opinie aan te passen en te verfijnen met de nieuw opgedane kennis en pas verworven inzichten. Vanuit dit opzicht zijn de werken van Reynebeau en Morelli verre van overbodig. Zij verplichten ons immers tot een gewetensonderzoek en dat kan pijnlijk zijn... Meer nog, men kan het gevoel hebben dat vaste grond onder de voeten verdwijnt en dat men oriëntatieloos in gevaarlijk drijfzand is terecht gekomen. Oeroude geruststellende zekerheden maken plaats voor kwellende twijfel... Toch horen hier enkele belangrijke kanttekeningen te worden geformuleerd. Eerst en vooral vraag ik me af of begrippen als 'wetenschappelijk', 'objectief' e.d. zélf niet tot mythen verworden, als ze het al niet steeds geweest zijn. Ten tweede veronderstelt de keuze of selectie van een behandeld historisch gegeven onmiskenbaar een persoonlijke betrokkenheid, vooringenomenheid of (over)gevoeligheid t.o.v. deze materie hetgeen al onvermijdelijk vertekening van de werkelijkheid van bij de start met zich meebrengt.

Bewust of onbewust grijpt men naar al wat wetenschappelijk overkomt en het eigen idee

of de eigen stelling kan onderbouwen. Bij Marc Reynebeau kan ik me niet van de indruk ontdoen dat hij vooraf al het inzicht had brandhout te maken van het imago van de Vlaamse Beweging, een beweging waarvan hij zelf in zijn publicaties zegt er het nut niet van in te zien. Volgens hem hadden de Nederlandstalige Belgen het er zonder Vlaamse Beweging niet slechter afgebracht als mét. Vertrekkende van dit standpunt haalt hij dan een hele resem mythen terecht over de hekel. Daarmee geeft hij welkom voedsel aan een hedendaags intellectualisme - nota bene zélf product van bepaalde verworvenheden van de Vlaamse Beweging - dat in naam van wereldburgerschap en verdraagzaamheid wil afrekenen met een als anachronistische, bekrompen, op zichzelf gerichte, crypto-fascistisch bestempelde Vlaamse Beweging. Mij komt het voor dat de Vlaamse Beweging zeer bewust als doelwit wordt gevisieerd in een tijd waarin het nationalisme en de nationaliteitskwesities zich zelf weer ongevraagd en onverwacht sterk vooraan de actualiteitsagenda hebben gehesen. Deze niet altijd even aangename realiteit past slecht in de schema's en modellen van voornoemde intelligentsia die elk nationalisme terstond op gelijke voet plaatsen met de recente gruwelen in ex-Joegoslavië. Het valt daarbij op dat de mythen van de eigen nationalismen minder geduld worden dan mythen van de thans toonaangevende internationale nationalismen bvb. the American dream, het Britse flegma e.a.

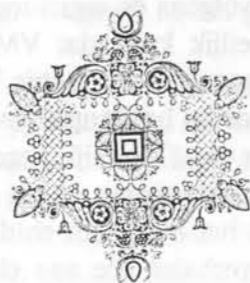
Naast de vele nationalismen steunen gewoon alle ideologieën en uiteraard de religies op mythen en oncontroleerbare verhalen. Zo zou volgens sommigen bvb. de liberale vrije markt alleenzalmakend zijn op economisch gebied of zouden het socialisme-communisme het summum zijn van economische democratie. Dit ware allemaal nog niet zo erg indien het concretiseren van deze ideologische utopieën niet steeds zou gepaard gaan met de blinde liquidatie van miljoenen mensen! Ook de meest nobele begrippen zoals 'democratie', 'geweldloosheid' worden door de gebruiker vaak gedegradeerd tot morele gezagsargumenten die naar eigen goeddunken kunnen worden aangewend om het eigen gelijk te ondersteunen. Feiten die niet passen in het eigen schematische gedachtegoed worden systematisch genegeerd, gestroomlijnd volgens de eigen logica of gemarginaliseerd. Zo kan je aan breeddenkend Vlaanderen moeilijk kwijt dat VMO-leider Erikson ooit een Marokkaanse vrouw uit een brand heeft gered en wil menig Vlaams nationalist niet geloven dat Jef Exterghem, de activist die na Borms het langst gevangen zat, het vooroorlogse boegbeeld van de Vlaamse communisten was. Moeilijk liggen ook merkwaardige of contradictorische evoluties van individuen en stromingen en dit in tegenstelling tot 'Heiligenlevens' waar men via een logische opbouw het liefst kan eindigen met het ultieme offer van betrokkene (bvb. Borms). Dergelijke verhalen die aan clichés voldoen liggen bij vriend en vijand het best in de markt. Bij René De Clercq's activistische compaan dr. Antoon Jacob die het eerste 'links-vrijzinnige' symbool was die het activisme vervoegde en die als ultranazi in de zgn. Vlaamse landsleiding in Duitsland anno 1945 zou eindigen ligt het natuurlijk al iets moeilijker...

M.i. zijn mythen tot op zekere hoogte onvermijdelijk en zelfs aanvaardbaar. Zij zijn wervend, maken ideeën aantrekkelijk en toegankelijk, geven moed en scheppen illusies die nodig zijn om niet te vervallen in een niet productief cynisme. Zij geven voor velen een antwoord op de zin van ons bestaan of maken de grauwe werkelijkheid wat draaglijker. Belangrijk is wel dat men beseft wat propaganda is en wat niet, want er vallen altijd slachtoffers onder diegenen die de eigen propaganda te serieus nemen. Van een voornamer orde dan mythe, propaganda en verhalen is het voortdurend hanteren van een moreel normen- en waardenstelsel. Zo is de simpele regel: 'doe niet aan een ander wat je niet wil dat jou zou worden aangedaan' een zeer achtenswaardige leidraad waarmee je onmiddellijk sociaal onrecht en nationale, raciale of culturele onderdrukking viseert. Sedert en-

kele decennia is er nog een gans nieuwe elementaire norm bijgekomen nl. het behoud van de aarde. Vanuit een dergelijk uitgangspunt moet men ook kunnen aanvaarden dat er 'vele waarheden' zijn en dat ieder van ons per definitie beperkt is en ook alsdusdanig handelt. Als we er dan ook nog van uitgaan dat elkeen een kind van zijn/haar tijd is en aldus beïnvloed is door tijdsgebonden zeden, visie, mode en trends mag daar ook voor elkeen wat houvast bij zijn in de vorm van mythen, schematisch denken en clichés. Uit de eeuwige tweestrijd tussen wetenschap en geloof kan er nooit een duidelijk overwinnaar te voorschijn komen. Allebei hebben ze hun limieten en zijn ze vatbaar voor manipulatie. Aan elkeen om in eer en geweten zijn eigen weg te zoeken. Museumwerking stoelt op het geloof van de medewerkers in het project. Een geloof dat op een wetenschappelijk verantwoorde wijze naar de bevolking moet worden vertaald zodat het aanstekelijk en inspirerend blijft werken.

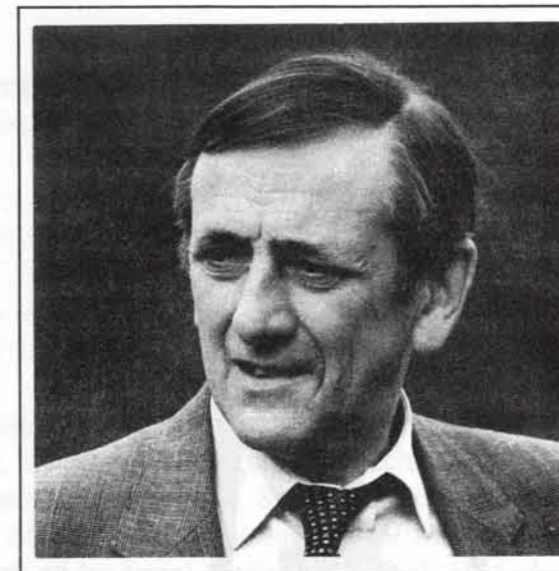
Nota: op 16 januari gaf Marc Reynebeau in het programma 'De Wandelgangen' op Radio 1 een commentaar n.a.v. de pas verschenen memoires van Wies Moens op een zeer genuanceerde manier die weinigen hem zouden kunnen nadoen. Blijkbaar is de Reynebeau van 'De Klauwen van de Leeuw' wellicht na zijn overigens interessante studie over Paul van Ostaijens Berlijnse jaren zich meer gaan 'inleven' in de geschiedenis van de Vlaamse Beweging waardoor hij thans veel geloofwaardiger overkomt dan enige tijd geleden.

Joost Vandommele, jan. 1997

In memoriam Paul Nys

(20.01.1930 - 09.12.1996)

Wij vinden moeilijk passende woorden bij het heengaan van ons bestuurslid Paul op 9 december 1996.

Daarom nemen wij enkele passages uit de toespraak namens de culturele verenigingen van Deerlijk tijdens de begrafenisplechtigheid.

Paul was de stuwende kracht in veel culturele verenigingen in wier naam ik nu spreek en woorden zoek van medeleven, troost en sterkte voor zijn geliefden.

Paul was in de eerste plaats onderwijzer en later werd hij schoolhoofd...

Paul was VTB-VAB-vertegenwoordiger en fier op zijn vereniging...

De VTB-VAB heeft ook een eigen fotoclub die hier in Deerlijk prachtig werk verricht.

Het liefst maakte Paul de foto's van de maand over zijn eigen Vlaamse mensen en zijn gemeente Deerlijk...

In navolging van wijlen Leon Defraeye, voor wie hij een grote bewondering had, hield Paul de herinnering levendig aan de drie Deerlijkse Groten: Pieter-Jan Renier, Hugo Verriest en René De Clercq. Dit jaar werd op zijn voorstel en door zijn toedoen het René De Clercqwandelpad vernieuwd en mooie en moderne plakkaten aangebracht aan de kerk en het museum...

Paul, duizendmaal dank voor alles wat je voor ons deed.

Paul, alle culturele verenigingen van Deerlijk zullen je danig missen...

5de ZANGAVOND RENE DE CLERCQ

Vrijdag 28 februari 1997 om 20 u. in het Ontmoetingscentrum d'Iefte te Deerlijk

Rond de piano van René De Clercq

SAMENZANG, SOLI en VOORDRACHT,
GEZELLIG SAMENZIJN

Leiding: Monique Naessens
Koren: Sint-Cecilia Deerlijk
Kwintet Sint-Lodewijk
Solisten: Monique Naessens
Karl Uyttenhove
Voordracht: Katrien Debaere (Die Ghesellen)
Trees Goeminne (Die Ghesellen)
Piano: Hugo De Backer
Presentatie: Ignaas Vanden Breede

IEDEREEN WELKOM

Help ons zoeken

In ons archief ontbreken nog enkele werken van René De Clercq.

Wij zoeken:

Gedichten, Jules Vermaut, Kortrijk, 1896, 67 p.
Halewijns Straf, A. Siffer, Gent, 1898, 20 p.
Echo's, A. Siffer, Gent, 1900, 131 p.
Ideaal. Een sonnettenkrans, A. Siffer, Gent, 1900, 60 p.
De internationale roeiwedstrijd te Terdonck, Sevens, Gent, 1900.
Liederen voor 't Volk, V. Delille, Maldegem, 1903, 143 p.
Natuur, Julius Depraetere, St.-Martens-Latem, 1903, 128 p.
Halewijn, *Opera in drie bedrijven en vijf tafereelen*, in *De Vlaamsche Gids* 2 (1906), 122-145.
De hoeven, drama in drie bedrijven, gebroeders Janssens, Antwerpen, 1913, 58 p.
Vaderlandsche liederen, Vlaamse Drukkerij, Anderlecht, 1917, 40 p.
Van aarde en hemel, vermeerderde uitgave, S.L. Van Looy, Amsterdam, 1924, 103 p.
A book of homage to Shakespeare to commemorate the three hundredth anniversary of Shakespeare's death, edited by Israel Gollancs, Oxford, 1916 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 465).
Anthologia Belgon Poieton II, Hoi Phlamandoi, Athene, 1970 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 64).

Wij zoeken ook tijdschriften waarin De Clercq publiceerde:

De Toorts (1916-1921).
De Vlaamse Vlagge.
De Student, tijdschrift voor leerlingen aan Vlaamse colleges (periode 1896).
Jong Vlaanderen, Katholiek Vlaamsgezind maandblad (begin jaar 1900 tot 1903?).
De witte kaproen, maandblad Gent (van november 1910 tot september 1914).
De Vlaamse Stem, dagblad in Amsterdam (1915-1916).

Wij hebben nog te koop
(en u steunt hiermee onze Stichting)

HET LEVEN EN WERK VAN GRETHA EN ADRI PIECKex. x 600=
Gebonden boek, linnen kaft met goudopdruk, (+ 120 fr. port)
216 pagina's, 360 illustraties waarvan 170 in kleur,
uitgegeven door de Stichting G. en Adri Pieck, met advies van Max Pieck

RENE DE CLERCQ... UIT LIEFDE ALLEENex. x 400=
geïllustreerde biografie met tientallen foto's. (+ 100 fr. port)
Prachtig kijk- en leesboek.
Voorwoord: André Demedts,
geschreven door G. DEPAMELAERE

DAGBOEK 1917-1920 DOOR A.F. PIECKex. x 400=
Herinneringen aan René De Clercq door Betty Pieck. (+ 60 fr. port)
Samenstelling en redactie: Marcus van der Heide

WENSKAARTEN VAN HET MUSEUMex. x 200=
Pakje van 5 wenskaarten met afbeeldingen van het museum (+ 40 fr. port)
Getekend door Ives De Roo

WANDELPAD RENE DE CLERCQex. x 80=
(+ 35 fr. port)

.....

Betaal fr. op rekening nr. 463-5147011-71 van Stichting René De Clercq, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk. Voor het buitenland rekening nr. 000-1657775-45. U ontvangt deze boeken en wenskaarten.

Ik wens een faktuur in exemplaren met de volgende tekst

Richt uw bestelling aan:
Stichting René De Clercq vzw
Vichtesteenweg 15
8540 Deerlijk
en deze wordt prompt uitgevoerd.
DANK U